

INFORMATIKANI O'QITISHDA O'QUVCHILARNING MEDIA SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH

Mamatisaqova Moxinur O'ktamjon qizi,

Andijon davlat pedagogika instituti

Matematika va informatika yo'nalishi

402-guruh talabasi

Annotatsiya. Ushbu maqolada informatika fanini o'qitishda o'quvchilarning media savodxonligini rivojlantirish zarurati va bu boradagi samarali yondashuvlar yoritilgan. Media savodxonlik – zamonaviy raqamli axborot muhitida yoshlarning mustaqil fikrlash, axborotni tahlil qilish va tanqidiy baholash qobiliyatlarini shakllantirishning muhim omili sifatida ko'rib chiqiladi. Tadqiqotda axborot xavfsizligi, yolg'on xabarlarini aniqlash, internet madaniyatini shakllantirish va boshqa jihatlar asosiy o'rinda turadi.

Kalit so'zlar: informatika, media savodxonlik, raqamli texnologiyalar, axborot xavfsizligi, tanqidiy fikrlash.

Аннотация. В данной статье рассматривается необходимость развития медиаграмотности учащихся при обучении информатике и эффективные подходы к этому. Медиаграмотность рассматривается как важный фактор формирования самостоятельного мышления, навыков анализа и критической оценки информации у молодежи в современной цифровой информационной среде. В исследовании особое внимание уделяется информационной безопасности, выявлению фейковых новостей, формированию интернет-культуры и другим аспектам.

Ключевые слова: информатика, медиаграмотность, цифровые технологии, информационная безопасность, критическое мышление

Abstract. *This article discusses the need to develop students' media literacy in teaching computer science and effective approaches to this. Media literacy is considered an important factor in the formation of independent thinking, information analysis and critical assessment skills of young people in the modern digital information environment. The study focuses on information security, identifying fake news, forming an Internet culture and other aspects.*

Keywords: *computer science, media literacy, digital technologies, information security, critical thinking.*

Axborot texnologiyalari hayotimizning har bir sohasiga chuqur kirib kelgani bois, o'quvchilarning raqamli madaniyati va media savodxonligini shakllantirish bugungi kunda ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ilgari surilgan "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasida ham ta'limda raqamli texnologiyalarni joriy etish, axborot xavfsizligini ta'minlash hamda yoshlarning raqamli savodxonligini oshirish dolzarb masalalar sifatida belgilangan [1].

Media savodxonlik tushunchasi va uning o'rni

UNESCO ta'rifiga ko'ra, media va axborot savodxonligi (Media and Information Literacy – MIL) bu – axborotni izlash, unga baho berish, undan foydalanish va uni axloqan to'g'ri tarqatish ko'nikmalarini shakllantirishdir [2]. Ayniqsa, ijtimoiy tarmoqlarning keng ommalashuvi ortidan o'quvchilarning axborot oqimidan to'g'ri foydalanishi uchun media savodxonlik zaruriy ko'nikmaga aylangan.

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 13-apreldagi 222-son qarori bilan tasdiqlangan "2020–2023 yillarda axborot xavfsizligini ta'minlash konsepsiyasi"da ham yoshlarni soxta axborotdan himoya qilish va tanqidiy fikrlashni shakllantirish zarurligi ta'kidlangan [3].

Informatika fanida media savodxonlikni rivojlantirish yo'llari

1. Axborotni tahlil qilish mashqlari:

Mashg'ulot davomida turli yangiliklar, bloglar yoki reklama matnlarini o'rganish orqali o'quvchilar axborotni qayerdan kelgani, uning ishonchliligi, maqsadi va ta'siri haqida fikr yuritishni o'rganadilar.

2. Soxta yangiliklarni tahlil qilish:

Internetda keng tarqalgan "fake news" namunalarini ko'rib chiqish orqali o'quvchilar axborotni tanqidiy baholashga o'rganadilar. Bu esa ularning mustaqil va mas'uliyatli fikrlashini kuchaytiradi [4].

3. Axborot xavfsizligi darslari:

Shaxsiy ma'lumotlarni himoyalash, phishing, spamlardan saqlanish, kuchli parollar yaratish bo'yicha amaliy mashg'ulotlar informatika darslarining ajralmas qismiga aylanishi kerak [3].

4. Raqamli madaniyat va netiket:

Onlayn muloqot qoidalari, raqamli etik etiketi (netiket), mualliflik huquqi haqida darslar orqali o'quvchilarda axloqiy javobgarlik hissi shakllantiriladi.

5. Amaliy loyiha ishlari:

O'quvchilar blog yaratish, video tayyorlash, axborot plakatlari ishlab chiqish kabi loyihalarda ishtirok etib, axborotni o'zlari ishlab chiqish orqali media savodxonlikka amaliy yondashuv hosil qiladilar [5].

Demak, Media savodxonlik – bu nafaqat texnik ko'nikmalar, balki axborotdan to'g'ri foydalanish, tanqidiy fikrlash va axloqiy yondashuvni o'z ichiga olgan kompleks bilim tizimidir. Informatika fanida bu ko'nikmalarni shakllantirish orqali biz o'quvchilarni raqamli dunyoning faol va ongli ishtirokchisiga aylantira olamiz.

Shu sababli informatika o'qituvchilari uchun maxsus o'quv-uslubiy qo'llanmalar, interaktiv platformalar va media savodxonlikni rivojlantiruvchi dars ishlanmalar ishlab chiqilishi maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi. 2020-yil.
2. UNESCO. "Media and Information Literacy: Policy and Strategy Guidelines". 2013.
3. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 13-apreldagi 222-son qarori – “Axborot xavfsizligini ta’minlash konsepsiyasi”.
4. Hobbs, Renee. “Media Literacy in the Digital Age.” Journal of Media Literacy Education, 2017.
5. European Commission. “Digital Education Action Plan 2021–2027.”
6. Livingstone, Sonia, and Helsper, Ellen. “Gradations in digital inclusion: children, young people and the digital divide.” New Media & Society, 2007.